

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Fransk (valgfag) Undervisningsvejledning

2019

Indhold

---

1 Om undervisningsvejledningen	3
--------------------------------	---

---

2 Elevernes alsidige udvikling	4
2.1 Fransk som sprogligt og kulturelt fællesskab	4
2.2 Den sproglige og den kulturelle dimension i franskundervisningen: Interkulturel forståelse	5
2.3 Motivation som forudsætning for elevens trivsel, tryghed og læring	6
2.4 Elevens sproglige udvikling: Intersprog – et sprog på vej	7
2.5 Sproglæringsstrategier – effektive måder til at lære fransk	7

---

3 Tilrettelæggelse, gennemførelse og evaluering af undervisningen	10
3.1 Tilrettelæggelse af undervisning ud fra et funktionelt og kommunikativt sprogsyn	10
3.2 Gennemførelse af undervisningen	12
3.3 Evaluering af undervisningen	18

---

4 Forholdet mellem kompetencer og indhold	21
4.1 Mundtlig kommunikation	21
4.2 Skriftlig kommunikation	23
4.3 Kultur og samfund	26

---

5 Almene temaer	29
5.1 Åben skole	29
5.2 Brobygning	29
5.3 Bevægelse	30

---

6 Tværgående emner og problemstillinger	31
6.1 Tværfaglighed	31
6.2 Internationalt samarbejde	31

---

7 Tværgående temaer	32
7.1 It og medier	32
7.2 Innovation og entreprenørskab	34

---

8 Tilpasning af undervisningen til elevernes forudsætninger	35
8.1 Elevforudsætninger	35
8.2 Undervisningsdifferentiering og inkluderende læringsmiljøer	35

---

9 Referencer	37
--------------	----

1 Om undervisningsvejledningen

Undervisningsvejledningen for fransk som 2. fremmedsprog og fransk som valgfag giver information, støtte og inspiration til at kvalificere de mange valg, som læreren, i samarbejde med sin leder og sine kolleger, tager i sin praksis. Den informerer om de bestemmelser i folkeskoleloven og i Fælles Mål, som vedrører undervisningen i faget, og den støtter ved at forklare og eksemplificere centrale dele af fagets indhold.

Endelig giver undervisningsvejledningen inspiration til og understøtter tilrettelæggelse af undervisning i faget ved at beskrive forskellige mulige valg i planlægningen, gennemførelsen og evalueringen af undervisningen. I forbindelse med disse beskrivelser bidrager den til at synliggøre forskellige veje i tilrettelæggelsen af undervisningen, bl.a. ved at lægge op til diskussion af potentialer og begrænsninger i forskellige former for undervisningspraksis. Undervisningsvejledningen er skrevet med henblik på, at den kan anvendes som et opslagsværk for den enkelte lærer og for lærerteams.

2 Elevernes alsidige udvikling

Undervisningen i folkeskolen og folkeskolens fag og emner skal fremme elevernes alsidige udvikling, hvilket fremgår af folkeskolelovens bestemmelser.

Fransk bidrager til at fremme elevernes alsidige udvikling og de overordnede idéer og formål med folkeskolen, idet formålet med fransk er at danne og uddanne eleverne til at deltage som aktive og kritiske borgere i et demokratisk samfund i en global verden. Fransk er i dag et sprog, der anvendes af mange mennesker som både modersmål og som kommunikationssprog i den fransktalende del af verden. Det estimeres, at omkring 230 millioner mennesker i dag taler og anvender fransk i deres dagligdag. Derudover lærer mange mennesker fransk som fremmedsprog i en skolekontekst, hvilket afspejler sig i det danske uddannelsessystem, hvor det er muligt at lære fransk fra 5. klasse som obligatorisk 2. fremmedsprog eller fra 7. klassetrin som valgfag.

2.1 Fransk som sprogligt og kulturelt fællesskab

Det overordnede formål med at lære fransk er at åbne en fransksproget verden for eleverne, således at de får mulighed for lære fransk og via sproget blive i stand til at orientere sig og få indtryk af en større sproglig og kulturel mangfoldighed på såvel det lokale som det internationale plan. De får mulighed for at få en mere nuanceret viden om andre menneskers levevis og levevilkår, meninger og holdninger gennem fransksproget input.

Både læseplanen og vejledningen er generelt inspireret af Europarådets retningslinjer for fremmedsprogsundervisning. Den europæiske referenceramme for sprog (CEFR) er et værktøj udviklet i regi af Europarådet. Det er en vejledende referenceramme, som kan anvendes til at standardisere/udvikle sprog i på tværs af Europarådets medlemslande. Grundidéen med CEFR er, at kendskab til fremmedsprog er med til at fremme europæisk fællesskab, forståelse og mobilitet. Referencerammen giver på tværs af sprog beskrivelser af færdighedsniveauer, således at man kan måle kommunikative fremskridt trin for trin, fx i et brobygningsperspektiv fra folkeskole til ungdomsuddannelse. Materialet indeholder generelt god inspiration for sproglærere, og selv om det netop ikke er en bindende ramme, orienterer franskfaget sig mod, at elever efter 9. klasse har et fagligt niveau, der svarer til CEFR's niveau A2. CEFR kan findes på internettet i en dansk version.

Europarådet har desuden udarbejdet materialer for fremmedsproglæring, fx sprogportfolio og sprogportrætter, samt mange idéer til at fejre den Europæiske Sprogdag. Disse materialer kan findes på hjemmesiden for ECML Kontaktpunkt Danmark: www.ecml.dk.

Sprogportrætter er en aktivitet, der giver eleverne mulighed for via en profiltegning at give klassekammerater og fransklæreren et indblik i den enkelte elevs sproglige repertoire. Formålet er at synliggøre den sproglige og kulturelle mangfoldighed, som er tilstede i klasserummet, men som ofte ikke kommer til udtryk, hvis man kun taler om, hvilke sprog eleverne taler og kender til.

Eksempel på arbejde med sprogportrætter

Et sprogportræt er en slags sprogligt selvportræt, hvor både lærer og elever tegner et personligt og nuanceret billede af alle de sprog, som indgår i personens sproglige bagage. I sin enkleste form uddeler læreren en tom kropssilhouet, som eleverne farvelægger ud fra sine egne farvevalg. Kropssilhouetten bliver til et personligt sprogportræt ved, at eleven giver hvert sprog en bestemt farve, et mønster eller et symbol og selv beslutter sig for, hvor det pågældende sprog skal placeres, og hvor meget det skal fylde. Det er en rigtig god idé, at fransklæreren har udfyldt sit eget sprogportræt og præsenterer det for eleverne som opstart til aktiviteten. Elevens sprogportræt kan vise de sprog, som hun/han kender fra sit familieliv, i sin hverdag og i skole-fritidssammenhænge. Et sprogportræt synliggør elevens sproglige repertoire, som måske ikke ville være kommet til udtryk for fransklæreren uden det indledende arbejde i franskklassen med elevernes sprogportrætter.

Det er vigtigt at sætte tid af til, at eleverne får mulighed for at præsentere deres sprogportrætter. Og lige så vigtigt er det at hænge tegningerne op på en væg i klassen, således at eleverne både kan kigge på dem og præsentere dem for deres forældre ved fx en skole-hjem-samtale eller åbent hus på skolen. På den måde gøres klassens samlede sproglige ressourcer synlige på en positiv måde. Ud over at trække på den sproglige viden, som klassen samlet set allerede har, vil en flersproget tilgang også arbejde målrettet med at styrke elevernes sproglige opmærksomhed. Læreren kan fx inddrage andre sprog i franskundervisningen. Det gælder dem, der nævnes i klassens sprogportrætter, men også andre kan indgå i det sproglige arbejde.

2.2 Den sproglige og den kulturelle dimension i franskundervisningen: Interkulturel forståelse

I franskfagets fagformål står, at faget skal give eleverne en grundlæggende viden om kultur- og samfundsforhold i fransktalende lande. Formålet er, at de får et indblik i internationale perspektiver i en globaliseret og multikulturel verden som grundlag for at udvikle interkulturel forståelse i et globalt perspektiv. Begrebet "interkulturel forståelse" kommer fra sprogpædagogikken (se referencelisten) og indbefatter betydningen af, at en elev tilegner sig såvel kompetencer som dannelse til at kunne begå sig i en fransksproget verden, der omfatter mange forskellige måder at tale fransk og mange forskellige måder at være og agere i en fransksproget verden. Det er væsentligt at give eleverne et indtryk af denne mangfoldighed fra begyndelsen for netop at gøre dem nysgerrige og spørgende og samtidig udvikle deres forståelse af, at de med disse sproglige og kulturelle kompetencer får adgang til en spændende og mangfoldig fransksproget verden.

Interkulturel forståelse relaterer sig til begrebet interkulturel kompetence og det mere bredt dækkende begreb "interkulturel kommunikativ kompetence", der har fokus på elevens tilegnelse af såvel sproglige som kulturelle kompetencer. Målet er at uddanne sig til en interkulturel sprogbruger. Den interkulturelle sprogbruger er udtryk for den elev, som formår at indgå i en aktiv dialog med andre elever uden for hans/hendes egen sproglige og kulturelle kontekst. Det er centralt, at alle elever udvikler både en individuel sproglig tillid og sammen med klassen åbner øjnene for en mangfoldig verden. Det kræver både sproglig og kulturel selvtillid at turde indgå i dialog med mennesker med andre sproglige og kulturelle baggrunde end ens egne og forholde sig til andre måder at forstå verden på.

Begrebet "interkulturel kommunikativ kompetence" stammer fra en bog af Michael Byram fra 1997 og kombinerer kommunikativ kompetence (sproglig, pragmatisk og diskursiv kompetence) med interkulturel forståelse/kompetence og inkluderer følgende fem komponenter:

- Viden om sig selv og andre
- Færdigheder til at fortolke og relatere
- Færdigheder til at opdage og/eller interagere
- Holdninger om at relativere sig selv og værdsætte andre
- Uddannelse eller politisk dannelse/kritisk kulturel bevidsthed.

I arbejdet med interkulturel forståelse/interkulturel kommunikativ kompetence er det væsentligt, at fransklæreren i sin undervisning nuancerer det nationale syn og inddrager mangfoldighed og subkulturer. Fransk er et internationalt sprog, og det er derfor helt afgørende at bevæge sig væk fra tanken om, at der findes én "fransk kultur". En meget enkel tilgang er som lærer at undlade at anvende vendinger som "den typiske franskmænd" og "alle franskmænd" i undervisningen, men i stedet tale om "nogle franskmænd". Det gælder for alle etniciteter og medfører således, at man heller ikke kan tale om "den typiske dansker" eller "alle danskere". Selvom fransktalende lande deler visse kulturelle træk, i og med at de deler sproget, er der også store kulturelle variationer. Man kan med fordel fokusere på interaktionen mellem individer og meget mindre på kontrasten mellem to nationalkulturer (egen kultur vs. målkultur). På den måde gives der mulighed for at inddrage en mangfoldighed af måder at tale fransk på, og eleverne får mulighed for at arbejde med kultur som et dynamisk begreb, hvor kultur er noget, vi skaber sammen i klassen eller i interaktion med andre uden for klassen.

2.3 Motivation som forudsætning for elevens trivsel, trykthed og læring

Det er vigtigt at skabe et trygt miljø, hvor eleverne deltager aktivt og tør prøve at sige noget på fransk. Begynderundervisningen kan understøtte dette ved, at eleverne får tid til at efterligne og gengive franske lyde med inddragelse af og afsæt i de sprog, som eleverne kender i forvejen, og som de eventuelt har præsenteret i sprogportrætter.

Motivation spiller en vigtig rolle for elevens trivsel, trykthed og læring i fransk ligesom i alle andre fag i skolen. Faget fransk er med til at udvikle elevernes selvforståelse og identitet som sprogbrugere. I franskfaget er trivsel og trykthed på holdet grundlaget for, at eleverne tør bruge sproget og lave fejl, fordi det er nu sådan, at man lærer et nyt sprog. Som lærer er man med til at skabe et trygt læringsmiljø ved at skabe rutiner, sætte klare rammer og skabe gode relationer til eleverne.

Elever, der tilvælger fransk i deres skoleliv, er overvejende positive og motiverede for at lære fransk. Men motivation er ikke en fast størrelse, og den kan variere over tid, af erfaringer og altså påvirkes og øges af lærere. Motivation og trykthed i klassen hænger sammen, og organiseringen på en skole har stor betydning for trivsel, trykthed og læring i en franskklasse. Nogle gange er det en sammentømret klasse, der kender hinanden og dermed er trykke ved hinanden, når de skal lære at kommunikere på fransk. Andre gange organiseres fransk som hold, der er sammensat af flere klasser, og her er det nødvendigt at bruge tid på at skabe et franskhold, hvor de er trykke ved hinanden, men det kan tage tid. Det er en væsentlig forudsætning for motivation og faglig trykthed i en franskklasse, at læreren bruger tid på klasseledelse, forstået som et tidskrævende, men nødvendigt arbejde forud

for selve undervisningen, for at bidrage til elevernes trivsel som grundlag for læring. Som fransklærer kan man skabe gode rammer for sproglæring gennem:

- Varierede undervisningsformer (fx variere mellem individuelt arbejde, gruppearbejde og klasseundervisning).
- Varieret indhold (gerne vælge komplekse hovedemner, men skifte fokus og vinkel og medtænke forskellige materialer).
- Varierede undervisningsmidler (dvs. have forskellige materialer til rådighed som bog, digitale input, film, musik, m.m.).
- Skiftende rammer for undervisningen (udeskoleundervisning, udflugter til fx museer, digitalt samarbejde med en anden skole/klasse, ny indretning af undervisningslokalet).
- Inddragelse af eleverne i valg af indhold, emner, tekster, sange, m.m.
- Elevernes bevidsthed om og ejerskab til egne læringsprocesser, fx at det tager tid at tilegne sig et sprog, og at alle elever lærer sprog i forskellige hastigheder.
- Tydelige mål for undervisningen.
- Forventningsafstemning mellem lærer og elever om, hvad der forventes sprogligt af dem på et bestemt klassesettrin.
- Lærer-elevrelationer.

2.4 Elevens sproglige udvikling: Intersprog – et sprog på vej

Det franske sprog, som eleverne bruger, er et sprog på vej. I tilegnelsesprocessen udvikler eleven kontinuerligt sit helt eget sprog. Man taler om, at eleven opbygger et intersprog. Intersproget er systematisk, individuelt og foranderligt. De sproglige varianter viser, hvor eleven befinder sig i sit intersprog. Det er helt naturligt, at intersproget indeholder fejl eller sproglige varianter i forhold til målsproget. Dette faktum skal man være opmærksom på, når eleverne får feedback. Intersproget udvikles ved, at eleven mere eller mindre bevidst danner hypoteser om fransk, prøver sig frem og erfarer, om hypoteserne var rigtige eller ej. Ved at lytte opmærksomt til elevernes sprog og analysere det får læreren et indblik i, hvordan eleverne danner hypoteser. Hypotesedannelsen bygger på elevernes sproglige viden fra dansk og andre sprog samt deres erfaringer med fransk. Hypotesedannelse – elevernes afprøvning af sproglige former – er en del af den sproglige udvikling. Den forudsætter, at eleverne tør løbe en risiko, og derfor skal alle forsøg på at anvende sprog opmuntres. Samtalen er velegnet til afprøvning af hypoteser. Her kan eleven erfare, hvad der bliver forstået og ikke forstået, og hvilken effekt bestemte ord har på samtalepartneren.

2.5 Sproglæringsstrategier – effektive måder til at lære fransk

Sproglæringsstrategier er med til at understøtte elevens sproglige udvikling. Sproglæringsstrategier er de strategier – eller teknikker – man med fordel kan anvende for at lære et sprog. Læringsstrategier handler om effektive måder at forstå, huske og genkalde på, og ligesom alt andet kan læringsstrategier læres. Læringsstrategier kan med fordel deles og synliggøres i klassen fx på plancher. Man kan diskutere, hvilke strategier eleverne hver især bruger, og man kan have fokus på dagens strategi. Man lærer meget mere, hvis man ved, at der findes teknikker til at lære med. Følgende sproglæringsstrategier er nyttige for eleverne at kunne anvende:

Være nysgerrig og modig: Man lærer mere sprog ved at være opmærksom på sprog og aktivt lede efter og undersøge det alle de steder, man kan komme til. Eleverne skal muligvis have hjælp til at finde ud af, hvor de helt konkret har mulighed for at finde gode eksempler på målsproget. Man kan også lære sprog ved at kaste sig ud i at bruge det og se, om det virker. Jo mere man bruger et sprog, jo mere lærer man.

Gætte: Det er godt at turde gætte generelt – også uden for skolens rammer – men eleverne skal også have hjælp til, hvordan de kan gætte mere specifikt; fx kan de gætte, at ord på fransk, der ligner ord på dansk, måske betyder det samme på de to sprog, eller at en tekst, der er skrevet i en avis, måske handler om nogle nyheder. Hvis de har læst en del af en sætning og har forstået den nogenlunde, kan de ofte gætte sig til resten af sætningen. Hvis de kan forstå bare noget af det, som de lytter til, kan de ofte gætte sig til hovedindholdet.

Bruge det, man ved i forvejen: Det er godt at trække på den viden, som man har i forvejen, når man skal lære sprog. Jo mere man kender til situationen, formålet, emnet osv., jo nemmere er det at gætte kvalificeret på nye ord eller nyt indhold.

Bruge støtte: Eleverne kan finde støtte i mange forskellige sammenhænge og formater; det kan fx være illustrationer, der er knyttet til en sætning eller tekst, egne billeder eller tegninger, mimik og kropssprog, ordbøger og stavekontroller. Det er også støtte til sproglæringen at tage noter på fremmedsproget.

Efterligne, gentage og træne: Sproglig træning minder om fysisk træning, og for at blive rigtig god er det nødvendigt at træne stabilt og kontinuerligt. Sproget kan man træne ved fx at lytte til det hver dag, skrive sin egen ordliste, indtale en dagbog på sin computer, have kontakter over nettet, se film på målsproget eller samle gode ord og udtryk, som er relevante for det emne eller område, som man arbejder med. Det er godt at efterligne sproglige modeller. En model kan være en person, der taler sådan, som man selv kunne tænke sig at tale, og det kan være en tekst, som er af samme type som en, man selv skal skrive. Eleverne kan optage deres egen stemme, når de øver udtale, og efterfølgende lytte sig til, om de skal øve yderligere. Det er grænseoverskridende for mange, men en rigtig god træning i at forfine udtalen.

Udnytte processer: Hvis man kender til processer i forhold til det, man gør, kan man udnytte strukturen i disse processer til at lære mere med. Hvis man fx kender til faserne i den gode skriveproces, hvor man planlægger, skriver udkast, skriver om osv., kan man anvende denne proces bevidst til at blive bedre til at skrive på fremmedsproget. Tilsvarende er det godt at kende til planlægningsprocesser for mundtlige fremlæggelser.

Opsøge feedback: Eleverne ved ofte selv, hvad de har svært ved, og hvad de gerne vil lære. De kan opfordres til at søge feedback fra lærer og kammerater der, hvor de er i tvivl. Det er en god strategi, fordi de får umiddelbare svar der, hvor de er i tvivl, og derved undgår, at usikkerhed og fejlforståelser fæstner sig i hukommelsen.

Refleksionsspørgsmål til lærer og fagteam om elevernes alsidige udvikling

Ved tilrettelæggelsen af undervisningsforløb i fransk vil det bl.a. være relevant at overveje følgende:

- Hvad bidrager franskfaget til i elevernes liv?
- Hvordan hænger mine/vores undervisningsforløb sammen med franskfagets fagformålsparagraf og folkeskolens overordnede formålsparagraf?
- Hvilket syn på verden, sprog og mennesker ønsker jeg, at mine elever får?
- Hvordan kan jeg bedst understøtte elevernes generelle og franskspecifikke sprogudvikling?
- Hvad lærer mine elever om den verden, de lever i, i det kommende undervisningsforløb?

3 Tilrettelæggelse, gennemførelse og evaluering af undervisningen

---

Dette kapitel berører nogle af de centrale overvejelser vedrørende tilrettelæggelse, gennemførelse og evaluering af undervisning i fransk. Kapitlet rummer væsentlige overvejelser om de didaktiske valg og refleksioner, der er forbundet med lærerens tilrettelæggelse af undervisningen i fransk.

3.1 Tilrettelæggelse af undervisning ud fra et funktionelt og kommunikativt sprogsyn

Fælles Mål er baseret på et kommunikativt undervisnings- og læringssyn, hvor kommunikation ikke blot er målet for undervisningen, men også midlet til at lære med. Man lærer sprog ved at bruge sprog. Det naturlige behov for at bruge sprog til kommunikation og interaktion – og til at tænke med – er en væsentlig drivkraft i at træne sproget. Derfor skal eleverne sættes i læringssituationer, hvor de har brug for sproget, og hvor de bruger sproget for at klare en kommunikativ situation.

Stilladsering i undervisningen

Stilladsering i undervisningen kan være med til at holde eleverne i hånden i deres arbejde med at tilegne sig det franske sprog. Det kan klæde dem på til at være aktive sprogbrugere, så de oplever at kunne mestre de opgaver, der stilles, og at de på denne vis motiveres til at bruge det franske sprog i kommunikation. At stilladsere vil i denne kontekst sige, at eleverne tilbydes hjælp til at kunne klare den efterfølgende opgave.

En chunks-baseret tilgang

En måde at stilladsere på i sprogundervisningen er at arbejde chunks-baseret. Den korte definition af en chunk lyder, at det er en meningsbærende, præfabrikeret flerordsfrase, dvs. en frase der består af minimum to ord. Det giver særdeles god mening at henlede opmærksomheden på chunks i fremmedsprogsundervisningen, da sprogforskere har konstateret, at op imod 70 % af det sprog, vi anvender, består af chunks.

Chunks er dermed højfrekvente, og de forekommer altid i den samme form, ligesom de tilegnes og huskes som én enhed, som var de ét ord. Sidst men ikke mindst kan chunks straks anvendes i kommunikation, idet eleverne kopierer og imiterer allerede eksisterende fraser, som de efterfølgende bringer i spil i forskellige kommunikationssituationer. Chunks stilladserer kommunikativ brug af sproget fra den første fransktime, hvilket er en stor motivations- og mestringsfaktor, som man ikke må underkende betydningen af.

Chunks kan inddeles i flere forskellige underkategorier, hvoraf de vigtigste i grundskolens franskundervisning er:

- Formelagtige udtryk
- Kollokationer
- Sætningsrammer/mønstre.

Som det ses af de ovenstående eksempler, kan chunks være korte (bestå af to ord) eller lange, ligesom de også kan udgøre en hel sætning. De kan være færdigt formulerede, mens andre skal fuldendes.

Der kan fra første time arbejdes med at imitere, gentage og dermed automatisere en række chunks til alle de emner, der arbejdes med, og derved er det muligt langsomt, men sikkert at opbygge et lager af automatiserede chunks, som det er muligt at trække på i forskellige kommunikationssituationer. Det er vigtigt at understrege, at chunks i første omgang tilegnes som uanalyserede helheder, dvs. at eleverne ikke skal kende til de grammatiske regler, der ligger bag udformningen af de enkelte chunks, men de derimod kan have fokus på at automatisere diverse chunks gennem gentagen brug i meningsfulde kommunikationssituationer.

Når eleverne efterhånden besidder en række automatiserede chunks med de samme sproglige strukturer, er det oplagt at rette deres sproglige opmærksomhed mod disse strukturer. På denne måde giver det mening for eleverne at arbejde med et sprogs grammatik, og de bliver i stand til at analysere og gennemskue sproglige strukturer, som de allerede kan anvende, hvilket er noget ganske andet end at arbejde isoleret med grammatiske regler.

Selvom meget sprog kan læres igennem chunks, er det til tider også nødvendigt at arbejde med enkeltord. Disse enkeltord bør præsenteres og bearbejdes gennem mange opgaver og mange gentagelser i form af semantiske felter, fx kropsdele, møbler, madvarer osv., da det er langt lettere at huske ord, der kan relateres til hinanden på den ene eller anden måde. I det hele taget er det en meget god idé at anvende sorterings- og kategoriseringsøvelser. Fx: sortér disse madvarer efter, hvad du kan lide og ikke kan lide, eller efter hvad der er sundt og usundt. En anden idé kunne være at overlade det til eleverne at sortere en bunke ord og udtænke egne overskrifter eller små fortællinger til de forskellige grupper af ord. Ved at det er eleverne selv, der danner forbindelserne mellem ordene, selv sætter dem i en kontekst og måske placerer dem i en historie, giver ordene mening på et andet plan og er lettere at huske.

Efterfølgende kan enkeltordene så kobles til chunks, hvormed der skabes mulighed for aktiv anvendelse i kommunikation. Det er meget svært at arbejde med ordforråd, der stritter i mange forskellige retninger, fx med ordene i en tekst, der er angivet i kronologisk rækkefølge i en ordliste. Hjernen er ikke i stand til at huske, hvis der ikke skabes en form for struktur og overblik for sammenhæng og mening. Derfor giver det ofte mening at kvalificere læremidlernes ordlister og at udtænke opgaver, der skaber sammenhæng mellem de enkelte ord.

Ordforrådstilegnelse

Ordkendskab er vigtigt at fokusere på i den fremmedsproglige udvikling. Ordkendskab dækker over at have en fornemmelse af et ords betydning til at kunne forstå og bruge det med alle dets nuancer. Ordforråd omfatter ikke kun enkelte ord, men også chunks (flerordsfraser), som fx "Ça va? Bonne fête." Der kan arbejdes med ordforråd i hele forløbet, og gentagelse over tid og i forskellige sammenhænge er vigtigt sammen med dybdebehandling for på den måde at gøre eleverne bevidste om betydningen af hele tiden at udvikle og nuancere deres ordforråd på fransk.

Ordforråd kan udvides løbende forskellige måder, bl.a. trækkes der på andre sprog, eleven har kendskab til (transparente ord), eleverne bevidstgøres om ordforrådsfamilier og tilegnelsesstrategier (fx ordlister, flashcards – dvs. huskekort, ordkort, mindmaps, kvalificerede gæt, ordopslag). Det er vigtigt at arbejde med både bredde og dybde i elevernes ordforrådstilegnelse. Bredde refererer til ordforrådets størrelse hos den enkelte elev. I det danske sprog har vi mange ord af fransk oprindelse, men da de anvendes som danske, er eleverne ofte ikke vidende om ordenes oprindelse. Ved fx at arbejde med at gøre

eleverne til nysgerrige sprogdetektiver kan de allerede på begyndertrinnet få udvidet deres bredde i deres franske ordforråd ganske betydeligt. Dybde handler om, hvor godt eleverne kender de ord, de har i deres ordforråd. Det drejer sig om, hvor præcis viden eleven har om et ords betydning, samt hvor omfattende en ordviden eleven har. Jo flere gange eleven møder et ord i forskellige kontekster, jo mere præcis vil elevens viden blive. En gradvis tilegnelsesproces vil give eleven mulighed for at blive en mere sikker sprogbruger både receptivt og produktiv, netop fordi eleven har et solidt kendskab til ordets betydning. Elevers dybdeviden har således både betydning for deres læseforståelse og deres lytteforståelse.

3.2 Gennemførelse af undervisningen

Undervisningen tilrettelægges med udgangspunkt i de tre kompetenceområder, der danner grundlag for både en helhedsorienteret undervisning samt faglig fordybelse i de enkelte kompetenceområder. Ved undervisningens tilrettelæggelse skal overvejelser over elevernes forkundskaber og forløbets muligheder for progression danne grundlag for den endelige udformning. Som fransklærer kan man planlægge og gennemføre alle sine lektioner i alle fag i tre dele fra den første lektion:

- En indledende del med fokus på introduktion af det nye emne og/eller repetition af tidligere materiale, dele mål med undervisningen med eleverne samt inddrage elevernes viden og forforståelse i forhold til emnet.
- En bearbejdningsdel med fokus på elevernes arbejde med emnet (fx i en taskbaseret form).
- En afsluttende del med fokus på opsamling og evaluering af lektionen.

Denne model er velegnet til at understøtte franskundervisningens fokus på såvel den sproglige som den kulturelle dimension og kan anvendes fra mellemtrin til udskoling. Tre-fase-modellen kan understøtte, at et undervisningsforløb tager afsæt i og bygger videre på elevernes hverdagsliv og viden, så eleverne i hele forløbet igennem bygger viden oven på den viden, de allerede har. På den måde opbygger eleverne således løbende sproglige og kulturelle kompetencer på et stadigt mere komplekst niveau.

Valg af indhold

I læseplanen nævnes, at der skal arbejdes med såvel "nære emner" som "hverdagsemner". Det er vigtigt at tage afsæt i elevernes viden, interesser og nysgerrighed, men det er også vigtigt at medtænke overvejelser over den tid, der er til rådighed, samt materialers tilgængelighed.

I begyndelsen arbejder eleverne med nære emner i relation til deres eget liv og hverdag, såsom familie, klasse/skolen, venner, dagligdag og fritidsinteresser, mad, fester og traditioner. Senere arbejder eleverne med hverdagsemner, som fx film og musik, sport og bevægelse, skolegang, der fortsat tager afsæt i elevernes eget livsperspektiv, men nu er præget af mere komplekse sammenhænge, hvor interkulturel forståelse har en stor betydning for de stillede opgaver og de løsningsmuligheder, som eleverne bringer på banen i såvel arbejdsprocessen som i deres fremstillinger.

Refleksionsspørgsmål til lærer og fagteam vedrørende arbejdet med fagets indhold

- Hvordan spiller indholdet sammen med de faglige mål?
- Hvordan hænger indholdet/emnet sammen med mine elevers hverdag?
- Hvad ved mine elever allerede?
- Hvorfor er det vigtigt for mine elever at lære netop det indhold?
- Hvilke emner kan interessere mine elever? Er emnet relevant og motiverende for den klasse, jeg har?
- Hvordan kommer de forskellige kompetencer (lytte, læse, tale, skrive) i spil?

Valg af metoder og undervisningsformer

Ved tilrettelæggelse og gennemførelsen af undervisningen i fransk kan der med fordel trækkes på en række forskellige metoder til at arbejde med fagligheden. En metode kan defineres som en fremgangsmåde til opnåelse af et mål. Der findes en lang række sammenhængende metoder, undervisningsformer og -tilgange, som kan bruges i mange fag, herunder også i franskfaget. Det kan fx være storylinepædagogik, værkstedsundervisning, projektbaseret undervisning, Total Physical Response eller task-based learning. Valg af metode, undervisningsform og -tilgang skal være både didaktisk og metodisk begrundet og skal tilpasses formål, elevgruppe, mål og læreproces.

Der er således ikke én metode, der sikrer elevernes læring, selv om planlægningsfasen har været grundigt tilrettelagt. Det tager tid at forberede både korte forløb, fx tre lektioner, eller lange forløb, der strækker sig over flere uger, og betydningen af altid at medtænke såvel forberedelsesfasen som gennemførelses- og evalueringsfasen i al planlægning er væsentlig. I relation til årsplaner og evt. brug af læringsplatforme er videndeling mellem lærere om forløb en mulighed for at samle sin forberedelse, planlægning og gennemførelse af længerevarende undervisningsforløb. Men det er altid vigtigt at have netop den enkelte klasse og dens elevsammensætning for øje i denne videndeling.

Her er en kort gennemgang af nogle metoder, som kan bruges i franskundervisningen:

- Task-baseret undervisningsforløb
- CLIL (content and language integrated learning).

Task er en tilgang, hvor læreren vælger en problemløsningsopgave, der udfordrer de gængse opgavetyper såsom tekstlæsning. I en task gives eleverne et problem, som kun kan løses i et fælles sprogligt arbejde i en gruppe – det være sig en let task som en puslespil-task eller en vanskeligere som at reducere skolens og lokalområdets brug af plastik. En task organiseres oftest i en tre-fase-task: en før-task-fase, en task-fase og en efter-task-fase.

Før-task-fasen indbefatter en introduktion til emnet, hvor læreren aktiverer elevens sproglige og kulturelle viden (ord, chunks, flerordsfraser) samt på denne baggrund giver eleverne et sprogligt materiale, der supplerer, og som er nødvendigt for at løse opgaven, som kan være af forskellig karakter.

Task-fasen består af elevernes løsning af den stillede opgave på målsproget og herigennem udvikle deres sproglige repertoire, fordi de skal producere et sprogligt output.

Efter-task-fasen består i en evaluering, hvor læreren fx kan rette et systematisk fokus på elevernes sproglige output og give anvisninger på elevernes fortsatte sproglige og kulturelle læring i franskfaget. Læreren kan også sætte fokus på elevernes nye viden på det kulturelle område, som kan have været et centralt element i task-opgaven.

CLIL er en metodisk tilgang til en undervisning med et dobbelt fokus i form af samtidig læring af sprog og fagligt indhold. Fransk kan indgå i et CLIL-forløb, enten ved at undervisningen i et andet fag foregår på fransk med sproglig støtte (hard CLIL), eller ved at der i fransk arbejdes med et specialiseret fagligt indhold (soft CLIL) (Bentley 2010). Det er her nødvendigt at overveje, hvordan forløbet kan være med til at kvalificere undervisningen frem mod fagenes kompetencemål. Rationalet bag CLIL er, at sprog læres bedst i meningsfulde sammenhænge med et relevant indhold. Metoden udnytter elevernes interesse for og arbejde med et fagområde. Med en CLIL-tilgang læres sproget i en meningsfuld kontekst i forhold til et emne. Der tages udgangspunkt i elevernes for forståelse og faglige interesse, hvilket kan være med til at kvalificere tilegnelsesprocessen. I projektet "Tidlig Sprogstart" er der udarbejdet eksempler på soft CLIL-forløb.

Refleksionsspørgsmål til læreren vedrørende arbejdet med fagets metoder

Ved tilrettelæggelsen af et undervisningsforløb i fransk vil det bl.a. være relevant at overveje følgende:

- Hvilke arbejdsmetoder er mest oplagte at bruge til det indhold, jeg vil undervise i?
- Hvilken arbejdsmetode passer bedst til min klasse/mit hold?
- Hvordan passer den planlagte arbejdsmetode ind i de andre metoder, jeg har brugt?
- Hvordan passer den planlagte arbejdsmetode sammen med elevernes erfaringer fra andre fag og arbejdsrutiner?

Valg af arbejdsformer

Undervisningen tilrettelægges med blik for varierede arbejdsformer og vægt på at møde og bruge sproget i forskellige kontekster. Der vil være tale om en vekselvirkning mellem instruktioner, individuelt arbejde, gruppearbejde, klassedrøftelser m.m.

Fransklærerens valg af arbejdsformer i organiseringen af undervisningsforløb inddrager spørgsmål om, hvordan elevgruppen bedst kan organiseres for at leve op til princippet om undervisningsdifferentiering og for at sikre den bedste læring for den enkelte elev i fællesskabet. Der skal som nævnt tages hensyn til elevgruppens alder og interesser, de sociale forhold osv. Rammefaktorer som lokalefaciliteter, undervisningsmaterialer, teknologisk udstyr (smartboard, pc'ere osv.) og elevantal indgår selvfølgelig også.

Refleksionsspørgsmål til lærer og fagteam vedrørende arbejdet med fagets arbejdsformer

Ved tilrettelæggelsen af et undervisningsforløb i fransk vil det bl.a. være relevant at overveje følgende:

- Hvilken arbejdsform er mest oplagte at bruge til det indhold, jeg vil undervise i, og den arbejdsform jeg har valgt?
- Hvilken arbejdsform passer bedst til min klasse/mit hold?
- Hvordan passer de planlagte arbejdsformer sammen med elevernes erfaringer fra andre fag og arbejdsrutiner?
- Hvordan organiserer jeg overgangen fra en arbejdsform til den næste?
- Hvordan kan jeg organisere klasselokalet for at passe til arbejdsformerne, jeg vil bruge?
- Hvordan skal grupperne se ud?

Progression i undervisningen

Sprogtilenelsesprocessen kan hjælpes på vej ved at inddrage elevernes erfaringer fra andre fremmedsprog. Det er vigtigt, at man som lærer sammen med eleverne sætter fokus på, hvilken måde den enkelte elev lærer bedst på, således at eleven kan registrere frem-skrift og arbejde aktivt med sin egen sproglæring.

Indholdssiden i franskfaget benævnes indledende som "nære emner", og senere i forløbet som "hverdagsemner". Der er givet forslag til temaer og undervisningsforløb i forrige afsnit i vejledningen, som uddyber disse emneområder. Når man som fransklærer planlægger undervisningsforløb, er det væsentligt at tænke i et progressionsperspektiv: hvilke temaer er så brede og samtidig med så megen dybde både sprogligt og kulturelt, at de kan være meningsgivende for elever i et langt læringsforløb fra 5.- 9. klasse? Det er vigtigt både at stilladse eleverne i relation til at blive gode sprogbrugere såvel mundtligt som skriftligt og at give dem mulighed for at komme godt i vej. Det er væsentligt at vælge klasseaktiviteter, der kan forene mundtlige og skriftlige færdigheder med de nødvendige kultur- og samfundselementer. Disse aktiviteter indgår i elevernes læring for selvstændigt at kunne agere på målsproget i autentiske situationer. De nødvendige sproglige ressourcer samt lærings- og kommunikationsstrategier skal også altid være i fokus samtidigt, således at kommunikationsaktiviteterne sikrer eleverne de bedste vilkår for succes.

Der kan leges med sprog og tekster, så eleverne opbygger sproglig selvtilid og tør bruge fransk. Fejl er ikke et problem, men et udtryk for, at eleverne er i gang med at lære, og de udgør desuden et pejlemærke for læreren omkring deres sproglige udvikling. Det er vigtigt at arbejde med det skriftlige sprog, fordi eleverne både skal kunne forstå tekster og også selv blive i stand til at producere tekster. Undervisningen bør derfor give rum for udvikling af elevfærdigheder og give dem indsigt i, hvordan de bliver gode sprogproducenter. Eleverne skal skriftligt blive i stand til at kommunikere med andre for at udvikle fællesskaber med andre mennesker. Også på skrift kan eleverne få mulighed for at udvikle deres egen stemme og identitet, ligesom de skal have indsigt i andres måder at anvende skriftsproget på. Eleverne kan få mulighed for at anvende modeltekster, som typisk anvendes i bestemte situationer. De skal kunne udvikle deres forståelse af andre tekster og produktion af egne tekster gennem indsigter i både sprog, kommunikative situationer, teksttyper, roller og medier.

En voksende sproglig præcision vil give eleverne et sprogligt redskab, der kan anvendes hensigtsmæssigt i forskellige sammenhænge. Der skal altså være et budskab i denne dialog: Det kan være alt fra på det meget enkle plan at fortælle om, hvor man bor, hvilken alder man har, og til samtaler om mere komplekse emner på 9. og 10. klassetrin.

Refleksionsspørgsmål til lærer og fagteam vedrørende arbejdet med progression

- Hvordan vil jeg observere mine elevers progression, og hvordan vil jeg gøre mine elever opmærksom på deres egen progression?
- Hvordan hænger indholdet/emnet sammen med min skoles/kollegers plan for progression og kontinuitet i sprogfagene?

Læremidler

Læremidler er midler til elevers læring og til lærerens planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisning i klassen eller på hold i eller uden for skolens rum. De midler, læreren inddrager og anvender i sin undervisning, vil i dag oftest høre ind under kategorien multimodale læremidler. I denne kategori hører fx tekster, billeder, lyd, hjemmesider, e-bøger, apps osv. Når man anvender det meget brede læremiddelbegreb multimodale læremidler, vil nogle være fremstillet med undervisning for øje, andre til "edutainment" (en mellemkategori mellem undervisning og underholdning), og andre igen med henblik på den enkeltes personlige interesse. Dette medfører større krav til læreres viden og udsyn samt pædagogiske og didaktiske begrundelser for valg af materialer i undervisningen.

Forlagsudgivne læremidler er en særlig type læremidler, der er fremstillet med henblik på at blive anvendt direkte i undervisningen på anbefalede klassetrin og med et fagligt indhold, der er afstemt med de ministerielle læseplaner. De er udformet med fokus på elevers læring. Ofte består forlagsudgivne læremidler af en elevbog og en lærervejledning. Lærervejledningen giver direkte undervisningsforslag til tilrettelæggelse af undervisningen med indholdsangivelser gennem forskellige typer af aktiviteter.

Didaktiske læremidler kan fx være undervisningsforløb, fagsystemer med tilhørende webside, temaportaler og fagportaler, og de varetager flere funktioner i undervisningen, såsom at udpege faglige mål, evaluere elevernes læring og tilbyde varierede organisationsformer. Det er vigtigt at undersøge, om læremidlerne er tilpasset målgruppen, om de indeholder forslag til planlægning af forløbet og i øvrigt indeholder muligheder for at gennemføre forløbet med hensyntagen til progression, varierede organisationsformer samt differentieringsmuligheder.

Semantiske læremidler kan fx være læringsmoduler, didaktiserede kopiark og interaktive hjemmesider, og disse adskiller sig fra de didaktiske læremidler ved kun at varetage enkelte opgaver. Når lærerne vælger denne type læremidler, skal de være opmærksomme på, hvilke specifikke faglige mål læremidlet udpeger, lægge mærke til de beskrevne arbejdsgange og tage højde for tidsrammen. De semi-didaktiserede læremidler vil ofte blive tematisk integreret i et større, sammenhængende undervisningsforløb.

Funktionelle læremidler karakteriseres som både de semantiske og funktionelle læremidler. Det kan være læremidler, der har et betydningsindhold; sagstekster, hjemmesider, videoer, skønlitteratur, e-bøger, film og spil. Det kan også være digitale redskaber og værktøjer til at håndtere forskellige funktioner som opslag, præsentation, produktion eller kommunikation. Fælles for disse læremidler er, at de ingen indbygget didaktik har. Når lærerne bruger disse læremidler, skal de derfor selv udforme faglige mål og overveje, hvordan de fagdidaktisk bedst kan integrere læremidlerne meningsfuldt i undervisningsforløbene.

Når der arbejdes med sådanne materialer, bør man som fransklærer nøje overveje, om indholdet passer til målgruppen, og hvordan materialet kan bidrage til at give eleverne kommunikative og/eller kulturelle kompetencer inden for faget. Det er vigtigt at lære eleverne at bruge de hjælpemidler og værktøjer, der kan understøtte læringen. Både ordbøger og tekstbehandlingsprogrammer kan give eleverne meget stor hjælp. Selvom eleverne allerede har erfaringer med disse værktøjer fra andre sprogfag, skal de undervises i brugen af dem inden for franskfaget, således at de får mest muligt ud af hjælpemidlerne. Det er vigtigt at afklare, om læremidlerne er tilpasset målgruppen, om de indeholder forslag til planlægning af forløbet og i øvrigt indeholder muligheder for at gennemføre forløbet med hensyntagen til progression, varierede organisationsformer samt differentieringsmuligheder.

Særlige træk ved fagtekster

Også til et sprogfag som fransk hører der en række fagspecifikke ord og udtryk, som eleverne skal lære for at kunne læse fagtekster om emner, der arbejdes med. Franskelever skal således ikke kun tilegne sig fransk som sprog, men også tilegne sig viden om, hvordan et nyt fagligt indhold og nye begreber sættes på sprog. Når læreren sammen med eleverne vælger et tema som fx "kæledyr" på 5. klassestrin, er det vigtigt at starte med ord på basisniveau som "mon chien", "le chat" osv. og først derefter begynde at kategorisere via overbegreber som "dyr/les animaux". Tilegnelsen af nye ord, termer og indholdsbegreber går gennem en anknytning til allerede kendte ord og betydningsnetværk. Det er således væsentligt at vælge fagtekster, som matcher det basisordforråd, som eleverne allerede har, og så først derefter bygge nye overbegreber og ny viden om basisbegreber og basisordforråd på. Ved søgefunktioner på nettet er det vigtigt, at eleverne understøttes i at søge netop på basisord og ikke på overbegreber, fordi en sådan søgning vil resultere i fagtekster, som eleverne ikke kan læse og anvende selvstændigt.

Teksters formål og struktur

I forlængelse af fagene dansk og engelsk og eventuelt andre sprog lægger franskundervisningen op til, at eleverne udvikler en bevidsthed om teksters formål og struktur, så de selv kan afkode og producere tekster på fransk. Det receptive kendskab til teksttyper er bredere på fransk end det produktive, dvs. at eleverne ikke forventes at kunne fx skrive i alle de teksttyper, de ellers kan genkende og afkode.

Der arbejdes med forståelsesstrategier, da fransk er et fremmedsprog, hvor eleverne har brug for en del støtte til at forstå teksters indhold og detaljer. Når man arbejder med bl.a. tekster, film og billeder i undervisningen, skal der bruges opgaver til at støtte læse- og lytteforståelse før, under og efter læsningen og lytningen.

I forlængelse af fagene dansk og engelsk og eventuelt andre sprog arbejdes der i fransk med læseteknikker (skimme og skanne), gættestrategier og forberedelsesfasen i både læsning, lytning og skrivning.

Refleksionsspørgsmål til læreren vedrørende arbejdet med fagets læremidler

- Hvilke materialer/læremidler er der, som kan støtte min undervisning og mine elevers læring?
- Hvordan bidrager læremidlerne til elevernes læring?
- Hvordan kan materialet tilpasses/bruges på forskellige faglige niveauer?
- Hvis nødvendigt, hvordan kan jeg didaktisere eller redidaktisere læremidlet?

3.3 Evaluering af undervisningen

Typer af evaluering

Som led i undervisningen skal der også i fransk foretages en løbende evaluering af elevernes udbytte. Evalueringen kan ske fx gennem prøver, tests, spørgeskemaer, iagttagelser, elevplaner og samtaler og bør i videst muligt omfang finde sted under elevens aktive medvirken. Elevplaner er en del af skolernes evalueringskultur, og de skal laves i alle fag. Elevens opnåede evalueringsresultater i forhold til de opstillede mål kan derfor også bruges i elevplanerne. Her skal der i forhold til de opstillede mål beskrives status, nye mål, tiltag og aftaler mellem elev, forældre og lærer for den kommende tid. Inden elevplanerne skrives, kan det være en god idé at lade eleverne tage stilling til forskellige udsagn. I planlægningen og tilrettelæggelsen af undervisningen må evalueringsformen overvejes og fastlægges, så den medtænkes som en integreret del af det aktuelle undervisningsforløb. Evalueringen må først og fremmest være relateret til opstillede mål, specifikke såvel som overordnede, individuelle såvel som fælles. Den kan fokusere på ét eller flere elementer i undervisningen, fx materialer, aktiviteter, fagligt udbytte, konkrete sproglige færdigheder, elevernes bidrag til arbejdets gennemførelse, lærerens bidrag og støtte, samarbejdet og samværet. Evalueringen kan således antage mange forskellige former. Uanset hvilken form man vælger, er det vigtigt, at evalueringen først og fremmest knyttes sammen med sprogtilegnelsen og orienteres mod det undervisningsindhold, der netop er arbejdet med. Det er vigtigt, at der spørges præcist, så det er muligt for eleven at give et præcist svar. Formålet med de forskellige former for evaluering er:

- At bidrage til planlægning af den videre undervisning (formativ evaluering).
- At informere lærere, elever og forældre om, i hvilket omfang undervisningen har givet det forventede resultat (summativ evaluering: evt. terminsprøver og FS9).

Der er dog ikke en klar opdeling mellem de to evalueringstyper. I første omgang kan der skelnes mellem den eksterne evaluering, som kendes fra folkeskolens afsluttende prøver, og den interne, løbende evaluering, som skaber grundlag for og kvalificerer det videre arbejde. Den summative evaluering har som oftest også en formativ dimension, idet resultatet af en test kan være et vigtigt element i tilrettelæggelsen af det videre læringsforløb. Begge former for evaluering hjælper læreren til at planlægge, hvordan der kan arbejdes videre, og hjælper eleven med at erkende sine stærke og svage sider. Bevidstheden om de svage sider bør ikke føre til, at man derefter udelukkende fokuserer på eller

arbejder med det, eleven ikke kan. Også de stærke sider bør der arbejdes med, så de styrkes, og så eleven bevarer selvtilliden. Bestemte, nøje definerede elementer af undervisningen kan vurderes ved hjælp af skalaer. Elevernes konkrete og visuelle stillingtagen kan efterfølgende blive udgangspunktet for en fælles evalueringssamtale.

Typen af feedback

Feedback som en pædagogisk iagttagelse fra lærerens side skal tage udgangspunkt i elevens specifikke og udførte arbejde og skal samtidig kunne generaliseres med sigte på elevens fremtidige arbejde og læringsmuligheder. Feedback handler også om, at læreren er ansvarlig for at støtte elevernes fælles læring som i fx en task. Feedback er ligeledes et redskab til, at eleverne giver feedback til læreren om mulige nødvendige ændringer i undervisningen, fx anvendelse af andre materialer. Det er således vigtigt at give elever tid til og mulighed for at reflektere over deres individuelle læring gennem feedback og selvevaluering. Det er også vigtigt at give dem tid til at reflektere over den læring, der er sket i klassens rum. Denne fælles evaluering af de opstillede mål er væsentlig for både elevernes selv- og fælles evaluering og for lærerens evaluering af emneforløbet med henblik på at opstille nye læringsmål i det næste emne. Feedback bør være konkret med angivelser af, hvad eleven har gjort godt og rigtigt, og den bør indeholde konkrete eksempler på, hvad eleven kan/skal gøre bedre. Feedback skal gives lige efter afslutning på et forløb i forhold til det, den retter sig mod.

Eleverne kan sætte egne produkter ind i en portfolio (af papir eller en elektronisk version), og de kan skrive logbog undervejs i et forløb. Feedback indgår på denne måde som et naturligt link mellem undervisning, læreprocesser og læring og giver hermed et solidt grundlag for den videre læring og den obligatoriske evaluering af ethvert forløb. En sådan arbejdsform med opsamling på processer og produkter giver også et godt grundlag for at indtænke folkeskolens afsluttende afgangsprøver i franskfagets forløb fra 5.-9. klassesettrin og i et videre brobygningsperspektiv mod ungdomsuddannelserne.

Denne opstilling giver et indblik i evalueringens samlede delelementer:

Figur 1: Oversigt over evalueringselementer

Elevers evaluering - selvevaluering	Elevers læringsudbytte - lærerens vurdering - feedback
Hvordan får hver elev indblik i egen individuel læring i forløbet?	Hvordan får du overblik over den enkelte elevs læring i forløbet?
Dine elevers selvevaluering har afsætt i læringsmål og de tilbagemeldinger, du har givet i processen/tegn på læring.	Denne evaluering har afsætt i læringsmål og dine indsamlede observationer fra tegn på læring.
Lærerens undervisning - selvevaluering	Lærerens undervisning - elevernes vurdering - feedback
Dine overvejelser over, i hvilket omfang undervisningsaktiviteterne støttede eleverne i at nå læringsmål(ene).	Elevernes feedback til dig i forhold til, i hvilket omfang undervisningsaktiviteterne støttede dem i at nå de(t) opstillede læringsmål.

Formativ feedback er fremadrettet. Det formative element i feedbacken skal tage sit udgangspunkt i, at lærere og elever i fællesskab udvikler og anvender forståelige, opnåelige, klare og meningsfulde mål for elevernes læring.

Feed-up handler om at opstille forståelige, opnåelige og meningsfulde mål for elevens læring: Hvor skal jeg hen?

Feed-forward handler om at give handlingsanvisende feedback: Hvordan kommer jeg videre?

Feedback handler om at give og modtage formativ evaluering og feedback: Hvor er jeg nu?

Peer-feedback – kriteriebaseret feedback, hvor elever ud fra klare, forståelige og meningsfulde mål for klassens fælles læring understøtter hinanden i par i læreprocesser i forløbet.

Anerkendelse handler om at give eleverne faglig ros og understøtte eleverns individuelle læreprocesser.

Refleksionsspørgsmål til lærer og fagteam vedrørende arbejdet med evaluering

- Hvordan hænger de evalueringsaktiviteter, jeg laver, sammen med mine mål for undervisningen i relation til elevernes læring?
- Hvad vil jeg bruge den information, jeg får om mine elevers læring, til gennem en evaluering?
- Hvad er det helt præcist, jeg ønsker at evaluere med en given aktivitet?
- Hvordan kommunikerer jeg de opsatte evalueringskriterier til eleverne?
- Hvad vil jeg give feedback på og hvordan?
- Hvordan vil jeg give feedback i løbet af timen?

4 Forholdet mellem kompetencer og indhold

Undervisningen skal under hele forløbet tilgodese de tre kompetenceområder:

- Mundtlig kommunikation
- Skriftlig kommunikation
- Kultur og samfund.

Områderne er indbyrdes afhængige og bør derfor integreres i de enkelte undervisningsforløb. Det er vigtigt at tilstræbe, at de forskellige færdigheds- og vidensområder, der leder frem mod kompetencemålene, understøtter hinanden og anvendes på kryds og tværs i kommunikationen. Fx: Man læser om noget musik på et socialt medie, man taler med en kammerat om det, man lytter sammen til et nummer for til sidst i fællesskab at skrive en kommentar om det på det sociale medie.

4.1 Mundtlig kommunikation

Målet for dette kompetenceområde er, at eleverne skal lære at kommunikere mundtligt på fransk i et forståeligt og sammenhængende sprog, dvs. at eleverne skal tilegne sig viden og færdigheder inden for lytning, samtale, præsentation og sprogligt fokus.

Lytning

I starten af forløbet kan der arbejdes med elevernes forståelse af forskellige lytte-situationer, således at de bliver opmærksomme på lytteforståelse af hovedindhold og specifikt indhold i en vekselvirkning. Inden der lyttes, bør eleverne vide noget om, hvordan de forventes at lytte, fx efter helhed, efter detaljer eller for at få en oplevelse af fx musik. Lytning kan understøttes med handling, billeder eller andet, der kan hjælpe eleverne til at udføre kvalificerede gæt på, hvad der siges. Eleverne kan gøres opmærksomme på de særlige franske lyde og lære at genkende dem, fx ustemt s [s] og stemt s [z]. Forskellene findes på flere niveauer, fx i udtalen af det enkelte fonem, den enkelte lyd eller ved tryk/betoning. I den første tid kan eleverne fx arbejde med at registrere relationer mellem lyd og ordbillede i fx chunks (flerordsfraser). Forskellene findes også på ord- og sætningsniveau, og derfor kan der være fokus på at arbejde med at genkende enkle ord og udtryk og forstå enkle instruktioner fx fra klasseværelset: "Asseyez-vous, écoutez, s'il vous plaît" osv.

Film er et vigtigt hjælpemiddel i forbindelse med arbejdet med at udvikle en god lytteforståelse. Det vil som regel være nødvendigt at gennemse denne type materiale flere gange, ligesom det er oplagt at udvælge sekvenser med særlige sproglige udfordringer, hvor man kan se de personer, der taler.

Samtale

Eleverne kan præsenteres for forskellige lege, spil og sange, som gør det muligt for dem at samtale ved hjælp af chunks (flerordsfraser) og enkle ord eller små sætninger. Der kan arbejdes med mimik og gestik, da det at reagere på noget, der er blevet sagt, med bevægelse eller mimen, er at vise forståelse og dermed at deltage. Selv en reaktion som at vise "thumbs up" som svar på "Ça va?" er tegn på medvirken i samtalen, og derfor er det også så oplagt at bruge lege i denne fase. Det kan være lege som "Jacques a dit" eller "Mim og gæt". Af andre aktiviteter kan nævnes "Enquête", hvor eleverne ud fra en liste med fx frugter skal indsamle underskrifter fra de personer, der godt kan lide dem, eller "Le grand troc", hvor eleverne tager udgangspunkt i kort med fx et spørgsmål eller et billede og spørger deres klassekammerater om, hvilke frugter de kan lide.

Eleverne får brug for ved udgangen af 9. klasse at kunne føre en samtale om et forberedt emne, og det er derfor relevant at arbejde målrettet med gambitter, dvs. sætninger og ord, som er medvirkende til at gøre samtalen mere flydende og smidig. Man kan med fordel fokusere på rollespil, som kan præsenteres i mere eller mindre fast form og være mere eller mindre forberedte. Rollespil kan skabe en meningsfuld kontekst for eleverne og skubbe dem ud i situationer, hvor de opdager, at sproget skal bruges. I samtalen kan eleverne bl.a. øve sig i at købe ind (en croissant hos en bager), at bestille noget (et værelse på et vandrehjem, en kop varm kakao på en café), at lære en person at kende, at samtale om interesser og fritid (sport, film, computer), at samtale om egen og andres dagligdag (skole, venner, kultur), at samtale om enkle tidligere begivenheder (ferier) og fremtidsplaner (efter ferien).

Præsentation

Eleverne kan arbejde med chunks (flerordsfraser) og korte sætninger, som de bruger til at præsentere sig selv, fx "je m'appelle..., j'habite..., j'ai...ans, j'ai deux frères". Det er vigtigt, at eleverne møder disse udtryk mange gange og i forskellige sammenhænge; på plancher i klasselokalet, i egne notater, i bøger osv. Eleverne udvikler successivt deres ordforråd og viden om simpel sætningsopbygning, så de også i korte sætninger kan præsentere deres familie. Eleverne kan arbejde med støtteteknikker, som fx at bruge en skabelontekst, vælge faste vendinger, have et mindre antal billeder at tale ud fra, anvende egen ordliste, og de kan øve ved at optage sig selv. Eleverne kan beskrive steder og personer ved hjælp af billedmateriale: "Voici mon école. Elle est grande. On est 500 élèves" osv.

Senere kan man arbejde med at have fokus på disposition, søgefunktioner i forhold til grammatik og ordforråd samt evt. skelnen mellem faktapræget og holdningspræget oplæg. Eleverne kan arbejde med hvordan man søger information, og hvordan man efterfølgende vælger relevante oplysninger ud.

Når eleverne skal arbejde med faktuelle emner, er det vigtigt, at de arbejder med forskellige teksttyper, som har relevans for dem. Eleverne har brug for at opbygge et centralt ordforråd og en sproglig bevidsthed, som kan anvendes og overføres, når de skal præsentere deres emner. Ikke-skrevet materiale og billedmedier har stor værdi og er kilde til inspiration, da det giver eleverne konkrete oplevelser af deres emne og gør det muligt for dem at genbruge og reorganisere ord og tekstpassager i egne præsentationer. Eleverne kan her arbejde med at veksle mellem fakta og holdning ved fx at præsentere en ung fransktalendes hverdag og dernæst sammenligne med egne erfaringer og holdninger. Eleverne kan arbejde bevidst med teknikker, der kan give variation i præsentationen, fx forskellige billedtyper, plancheopstilling, musikledsagelse og optagelser online.

Sprogligt fokus

Sprogligt fokus er en central del i franskundervisningen og kan integreres i både mundtlige og skriftlige aktiviteter. Følgende fokuspunkter er relevante for elevernes mundtlige kommunikation og omhandler dels de udfordringer, der er forbundet med fransk udtale, dels de særlige kendetegn for talesproget, som eleverne kan gøres bevidste om.

I arbejdet med sprogligt fokus kan der fokuseres på transparente ord, fordi eleverne får forståelsen af ordene foræret og derved kan koncentrere sig om udtalen og systematisere ligheder og forskelle i udtalen, fx den stemte lyd [ʒ] i parrene ingénieur-ingeniør; journaliste-journalist. Undervisningen kan give eleverne mulighed for at gentage ord og udtryk, fx efter læreren, efter lydfiler, i kor, i grupper eller alene. Det er også en mulighed at give eleverne tid til at skrive udvalgte ord, som de synes, de lyder, så de vænnes til at bruge deres egen lydskrift i arbejdet med korrekt udtale.

Herefter kan der i stigende grad fokuseres på at arbejde med intonation, rytme og tryk. Her kan der tages udgangspunkt i lyttesekvenser med fransk talesprog i overskuelige enheder, der gør det muligt for eleverne at få overblik over det hørte, så de nemmere kan gentage. I denne fase kan eleverne også præsenteres for sange, rim og remser, og det er oplagt at arbejde med virelangues – tungebrækkere – som giver mulighed for en legende tilgang til udtalen af de svære, men sjove sætninger. Endelig er det oplagt at arbejde med minimale par, dvs. ordpar, der kun adskiller sig ved én enkelt forskel i lyd, fx "son-cent, beau jour-bonjour, chou-joue"; eller intonationspar: "Il est grand – Il est grand?" Eleverne kan øve sig i at kommunikere med andre ved fx at præsentere sig selv, blive opmærksomme på egne udtalefejl og arbejde med at udbedre dem, fx ved at give respons til andre elever i klassen.

Talesprogets kendetegn er præget af gentagelser, ufuldendte sætninger og udeladelser. Af samme grund kan man ikke forvente samme sproglige korrekthed i det mundtlige sprog som i det skriftlige sprog. Eleverne kan arbejde med ordstilling, placering af adjektiverne samt brugen af de personlige stedord i faste vendinger, fx "Ma mère, elle aime bien le sport." Vær opmærksom på, at negationen "ne" ofte udgår i det talte sprog, fx "J'aime pas le foot."

Eleverne vil have fordel af at kunne anvende forbinderord som: "et, ou, mais, parce que" og evt. "par contre, au contraire, d'abord, ensuite, enfin." Undervisningen kan desuden have fokus på brugen af gambitter, som er små ord og sætninger, som er med til at regulere det talte sprog. Gambitter bruges på mange måder i en dialog. Til åbning af dialog: "Écoute ... Au fait ... "; til feedback: "Ah bon? Vraiment? "; For at tage ordet: "Dis-moi, Au fait, Ok, mais, À mon avis ... "; til uddybning: "C'est parce que ..., En fait"; til forståelsesproblemer: " Je comprends pas, Tu peux parler plus lentement? Tu peux répéter?"; For at skabe tænkepause: "euh ... alors ... en fait ..."

4.2 Skriftlig kommunikation

Målet for dette kompetenceområde er, at eleverne skal lære at kommunikere skriftligt på fransk i et forståeligt og sammenhængende sprog, dvs. at eleverne skal arbejde med færdigheds- og vidensområderne læsning, skrivning, tekster og medier samt sprogligt fokus.

Læsning

Eleverne kan fra starten præsenteres for enkle sangtekster, annoncer, brochurer, opskrifter m.m. med mange transparente ord, som eleverne kan genkende ud fra deres øvrige viden om andre sprog. Derved får de en oplevelse af, at deres kunnen er vigtig og brugbar, og de får lyst, selvtillid og mod til at gå videre i arbejdet med et nyt sprog.

Senere kan eleverne arbejde med enkle tekster, fx beskrivelser af personer eller enkle digte og sange, og arbejde med enkle læsestrategier, som at gætte ud fra billeder eller et tema. Elevernes viden og for forståelse i forhold til at genkende teksttyper og udpege deres særtræk og funktion kan sættes i spil, således at de kan begynde at overføre deres læse- og gættestrategier fra andre fag til franskundervisningen.

Med tiden vil eleverne blive i stand til at læse stadigt længere og mere komplekse tekster, og undervisningen kan have fokus på brugen af læseteknikker, som gør det nemmere for eleverne at overskue og arbejde systematisk med teksterne. Det handler om, at eleverne ikke blot læser og forstår tekster, men også er i stand til at overføre forståelsen af det læste, fx i form af genfortælling eller ved at sortere og sammenligne oplysninger. Det er vigtigt at have forberedt eleverne på, hvad de skal læse efter, fx ved at stille nogle spørgsmåls på forhånd. Læreren kan arbejde med tre faser – før, under og efter læsning:

Før læsning af teksten udtrykker eleverne de forventninger, de har til teksten, ud fra foreløbige iagttagelser af bl.a. opsætning, overskrifter, billeder, skemaer og transparente ord. De formulerer, hvad de formoder, teksten handler om, og hvad de forventer af informationer eller oplevelser.

Under læsningen søger eleverne at danne sig et overblik over tekstens struktur og indholdet/handlingen, bl.a. ved at lægge mærke til afsnitsinddelinger, centrale ord og ord, der forbinder tekstens afsnit.

Efter læsningen bearbejder eleverne deres umiddelbare indtryk og sammenholder deres forhåndsforventninger med det, de rent faktisk har fået ud af teksten.

Skrivning

Der er mange måder at arbejde med skrivning på, men uanset hvor i forløbet eleverne befinder sig, er det vigtigt at tage afsæt i netop der, hvor den enkelte elev er i sin skrivelæringsproces, og at skabe skrivesituationer, som er meningsfulde, og som har et klart formål. Det giver god mening at lade eleverne skrive hyppigt, men kort, og i stedet lade dem arbejde grundigt med respons og korrekturfaser i deres egne tekster. Ligeledes er det oplagt at introducere mange forskellige skriveløvelser.

I begyndelsen kan eleverne få mulighed for at producere noget på skrift, som de efterfølgende kan bruge aktivt; fx ord til billedkort, som de gerne vil huske, ord på et id-kort eller ord i talebøller, som kan bruges til at hilse og sige farvel efter hver time. Eleverne kan fx genbruge kendte ord og konstruere korte hovedsætninger. I begyndelsen skriver eleverne typisk om sig selv, familie og venner. Det er oplagt at lade eleverne skrive i skabeloner, som læreren laver, fx skemaer eller indkøbssedler, ligesom korte modeltekster er relevante for eleverne til fx at skrive postkort eller portrætter.

Senere kan eleverne skrive mere frit om fx hverdagen i og uden for skolen. I denne fase kan det stadig give god mening at lade eleverne skrive efter en fast skabelon, fx en e-mail, samtidig med at de skal blive fortrolige med brugen af forskellige hjælpemidler, fx ordbøger, grammatikoversigter, ordlister og stave- og grammatikkontrol.

Når eleverne skal til at skrive længere tekster, er det oplagt, at de gør brug af strategier, som de allerede kender fra fx dansk og engelsk, når de planlægger det skriftlige arbejde og fx vælger at arbejde med brainstorm eller mindmap. I forhold til genre kan det anbefales at lade eleverne skrive i en kendt og specifik teksttype, så kommunikationen bliver så meningsfuld og autentisk som mulig. Eleverne kan løbende mindes om typiske kendetegn for denne type tekst.

Eleverne kan fx arbejde med korte breve, postkort, e-mail og blogindlæg og bevæge sig hen imod længere, mere sammenhængende tekster, fx fortællinger i 1. person, referater af fx film eller oplevelser. Undervisningen kan lægge op til, at eleverne ser skrivarbejdet som en proces, som forudsætter viljen til at planlægge, producere, tage imod respons, omformulere osv. Afhængigt af niveau og tema kan læreren fx bede eleverne skrive ord eller sætninger ud fra billeder, skrive ord ned ud fra et givent begreb eller udtryk (associationsleg), skrive løs i fx fem minutter og bytte tekst med en anden gruppe (stafetskrivning), skrive videre på en given tekst, overskrift eller illustration, fx en indledning til en historie eller artikel, en afslutning på en anmeldelse eller et brev eller en række billedtekster til udvalgte fotos fra fransktalende områder.

Tekst og medier

Dette indholdsområde handler om brug af og produktion af tekster bl.a. ved hjælp af digitale værktøjer i en kommunikativ sammenhæng. Medier defineres som både analoge og digitale medier. Tekster er den information, der bliver delt og er meningsbærende. Der er her tale om et udvidet tekstbegreb, hvor sange, film, hjemmesider m.m. er sidestillet med analoge tekster.

Mange it-værktøjer kan hjælpe eleverne med deres forståelse af sproget og deres sprogproduktion. Helt konkret kan det handle om at præsentere dem for varierede værktøjer, som kan bruges til at kompensere for mangler og støtte kommunikationen, fx kan en oversættelsesmaskine i nogle situationer kompensere for en elevs manglende ordforråd i arbejdet med en kompliceret indholdstekst. Eleverne kan også præsenteres for værktøjer, der kan støtte sprogindlæringen, fx i form af spil og programmer, og som giver mulighed for at træne et givet indhold.

En mulig progression i forløbet kan lægge op til, at eleverne præsenteres for og undervises i forskellige værktøjer gennem årene, så de til sidst bliver i stand til selv at vælge det mest oplagte redskab til formålet.

I begyndelsen kan eleverne præsenteres for teksttyper i forskellige medier, som fx sange, små klip om seværdigheder i Frankrig, digte og 1.-personsfortællinger. På samme måde kan de præsenteres for værktøjer, der understøtter deres sprogproduktion, fx indtaling af præsentationer på mobiltelefon eller produktion af digitale plakater.

Sidst i trinforløbet kan eleverne arbejde med at søge enkle informationer på nettet om et emne, der interesserer dem, med støtte i et oplæg. Læreren kan hjælpe eleverne i deres søgning ved fx at have udvalgt relevante hjemmesider på forhånd. Eleverne kan også præsentere en digital poster med lyd, film og tekst som evalueringsprodukt i slutningen af forløbet.

Eleverne kan arbejde med forskellige præsentationsprogrammer og animationsværktøjer til at støtte deres mundtlige og skriftlige produktion. De kan fx præsentere en kendt sanger eller producere små tegneserier med tale til. Eleverne kan fx producere små film eller multimodale præsentationer ved at udnytte billeder, lyd, film og tekst i deres sprogproduktion. Eleverne kan fx vise, at de er i stand til at foretage hensigtsmæssige valg, fx mellem forskellige præsentationsformer for at tale om det valgte emne.

Sprogligt fokus

Man kan i undervisningen have god nytte af at arbejde med at sammenligne sprogene med hinanden og drage paralleller for dernæst at udlede regler. Her vil det være oplagt at sammenligne ordstilling i en dansk sætning med ordstilling i en fransk sætning og på den måde gøre eleverne bevidste om, hvordan forskellige sproglige strukturer ligner eller adskiller sig fra fransk.

Da accenter ikke bruges ofte på dansk, er det ikke selvfølgelig for eleverne at genkende dem, og det kan være svært for dem ikke at forveksle accenterne med apostrofer. Der kan være god grund til at fokusere på bogstaverne og deres accenter helt fra starten, idet nogle accenter og tegn på fransk er betydningsbærende. Det er en god idé at insistere på korrekt afskrivning fra eksempler og vejlede eleverne i, hvordan de indsætter specielle tegn i deres dokumenter, når de skriver på computer. For at systematisere en bogstavkombination er det væsentligt for eleven have mødt den rigtig mange gange og i forskellige sammenhænge. Det er en god idé at gøre dette eksplícit og systematisk.

I det skriftlige sprog er det væsentligt for eleverne at have automatiseret chunks som faste vendinger, som de kan genkende, når de læser, og bruge uden stort besvær, når de selv skriver. Det handler her om fx at udvælge faste vendinger, som er relevante for de kommunikative mål for eleverne. Der kan med fordel sættes fokus på flere forskellige grammatiske områder, men det er afgørende, at grammatikken altid ses i en sammenhæng. Det er derfor ikke tilstrækkeligt, at eleverne træner ord og bøjninger løsrevet fra en sammenhæng eller

får feedback på deres sprog ud fra samme kriterier hver gang. Ord og bøjninger bør læres, så eleverne kan bruge dem i forskellige kontekster og dermed opnå større succes i deres kommunikation. Af samme grund er det en god idé at tage udgangspunkt i formål og tema og herefter introducere og bevidstgøre eleverne om de grammatiske områder, som er nødvendige, for at eleverne kan skrive en tekst om deres kommende ferie (le futur proche), hvorimod det giver mere mening at arbejde med le passé composé, hvis eleverne skal skrive om, hvad de har lavet i weekenden.

4.3 Kultur og samfund

I franskundervisningen er området inden for kultur og samfundsforhold inddelt i tre områder; kulturforståelse, kulturmøder og fransk som adgang til verden. En undervisning, der sætter fokus på tilegnelse af interkulturel forståelse/interkulturel kommunikativ kompetence, vil give eleverne mulighed for at uddanne sig til interkulturelle sprogbrugere i deres videre livsforløb. Det er centralt at udvikle både en sproglig tillid og åbne sine øjne for en mangfoldig verden. Det kræver kulturel og sproglig selvtilid at turde indgå i dialog med mennesker med andre kulturelle baggrunde end ens egne og forholde sig til andre måder at forstå verden på.

Kultur og samfund som indholdsområde bør altid indgå i undervisningen og er en forudsætning for, at både skriftlig og mundtlig kommunikation kan lykkes. Kultur og samfund omfatter såvel den baggrundsviden, som sprogbrugere i en bestemt gruppe deles om (om en fælles historie, kendte begivenheder og personer, værdier og holdninger osv.), samt de kommunikationsnormer, de mere eller mindre bevidst agerer efter (regler om, hvordan man snakker til og med hinanden, om hvad man kan snakke om, og om hvilke sprog man bruger til forskellige talehandlinger osv.).

Kulturforståelse

Eleverne kan gennem hele undervisningsforløbet præsenteres for materiale, der giver dem mulighed for at danne sig en alsidig indsigt i kultur- og samfundsforhold i fransktalende lande og områder rundt i verden som Frankrig, Belgien og Schweiz i Europa, Quebec i Canada eller Marokko, Niger og mange andre lande på det afrikanske kontinent eller områder i fx Frankrig, hvor man også taler andre sprog som katalansk og bretonsk.

Mange elever har rejst i flere fransktalende lande, og det er oplagt at trække på deres viden og erfaring i arbejdet med kulturforståelse. Foruden elevernes evne til at placere forskellige lande på et kort vil denne første fase ofte kunne lede til en snak om elevernes forestillinger om den fransktalende verden og dens befolkning. Dette kan igen medføre, at elevernes nysgerrighed efter at forstå, hvor deres egne forestillinger kommer fra, skærpes. Det er ofte nationale symboler og kendetegn, der er udgangspunkt for elevernes kendskab til den fransktalende verden. Det er derfor oplagt fx at sammenligne med danske og andre symboler og tale om deres betydning for eleverne samt gøre dem bevidste om, at der kan ligge en mængde stereotype opfattelser bag deres kendskab. Eleverne kan få mulighed for at stifte bekendtskab med tekster eller film, som giver indblik i jævnaldrende, frankofone unges familie- og hverdagsliv.

Det er en god idé at inddrage eleverne i valget af temaer til undervisningen, for ofte er der mange, der enten allerede har en viden, eller som undrer sig over noget, de har hørt om eller set i film eller tv eller på internettet. Det er oplagt fx at arbejde med temaer, som omhandler familieliv, skolesystemet, madkultur, mode, musik, film, sport eller højtider. Undervisningen kan evt. brede temaerne ud ved at inddrage samfundsrelateret viden af historisk eller kulturel karakter, fx tidligere franske kolonier og deres betydning for Frankrig i dag i et inklusionsperspektiv. Det er oplagt, at elevernes arbejde opleves som meningsfuldt og med et tydeligt formål, som kan inspirere til en åben og nysgerrig tilgang til området kultur og samfundsforhold.

Kulturmøder

Kulturmøder kan både opfattes som det konkrete møde, der finder sted mellem mennesker fra forskellige kulturer, og som de sproglige handlinger, der finder sted i mødet.

Eleverne kan arbejde med at blive fortrolige med gængse høflighedsudtryk og måder at hilse og sige farvel på. Det er en god idé, at disse udtryk indgår i meningsfulde situationer, så eleverne kan anvende dem spontant. Lad fx eleverne opføre forskellige rollespil, som viser forskellige hverdagssituationer; cafébesøg, indkøb i et supermarked, biograftur eller en samtale mellem en elev og lærer. Det er oplagt, at eleverne har fået chunks (flerordsfraser), som de kan anvende i de forskellige rollespil, som fx "Salut Jean, ça va?", hvis man møder en jævnaldrende, og "Bonjour Madame Brun, comment allez-vous?" hvis man møder en voksen, eller ude i det offentlige rum på café eller i en butik. Efterhånden kan repertoiret udvides til også at indeholde chunks, som giver eleverne mulighed for at kunne udveksle meninger og argumentere.

Senere kan der fx arbejdes med fester, traditioner og højtider i et flerkulturelt perspektiv med afsæt i elevernes egen viden og erfaringer. At åbne for elevernes nysgerrighed og mulighed for at tilegne sig ny viden om fransktalende menneskers måder at feste og fejre på giver mulighed for samtaler om ligheder og forskelle.

Fransk som adgang til verden

Området handler om at gøre eleverne opmærksomme på den fransktalende verden ved aktivt at opsøge fransk sprog i relevante, alderssvarende medier, fx videoklip og musik, fransksprogede film, blade, sociale medier og blogs.

Området kan integreres løbende i franskundervisningen og gøre eleverne bevidste om, at de selv kan opsøge fransk sprog, som det tales forskellige steder i verden. Selv om eleverne er på begynderstadiet, er det en god idé at præsentere dem for enkle fransksprogede indslag i undervisningen og opmuntre dem til selv at søge videre. Det er oplagt at tage udgangspunkt i elevernes egen verden; ofte kommer elever hjem fra ferie i Frankrig eller et andet fransktalende land og har allerede lært de nyeste sange udenad, og herfra kan man motivere dem til fx også at undersøge noget om sangeren. På samme måde er det oplagt at henvise til nye film, blade eller hjemmesider om fx sport eller mode.

Det vil være motiverende for mange elever, at de oplever at være i stand til at kommunikere med andre fransktalende, både personer med fransk som modersmål og personer, der lærer fransk. Kontakten til andre europæiske skoler, der også har fransk som fremmedsprog (fx Italien, Spanien, Holland, Sverige, England), kan give god og jævnbyrdig kommunikation på fransk. De sociale medier og e-mail giver god mulighed for at skabe kontakter med fransktalende mennesker – for at bruge fransk som internationalt kommunikationsmiddel. Arbejdet med elektroniske medier kan tilrettelægges på flere forskellige måder, fx som udveksling af informationer om elevernes hverdag eller som længere undervisningsforløb med specifikke temaer.

Med tiden kan undervisningen give anledning til en mere kompleks kommunikation med jævnaldrende fransktalende, der også lærer fransk som fremmedsprog – fx om skolegang og uddannelses- og ungdomsliv.

Refleksionsspørgsmål til lærer og fagteam vedrørende arbejdet med fagets faglighed

- Hvordan hænger målene sammen med fagformålet og folkeskolens formål?
- Hvilke områder af fagets indhold, herunder kompetencemål og færdigheds- og vidensområder, skal forløbet bidrage til at realisere?
- Går undervisningsforløbet på tværs af flere kompetenceområder/færdigheds- og vidensområder med det formål at skabe helhed, eller er der tale om et forløb med faglig fordybelse i opøvelse af et mere afgrænset kompetenceområde eller færdigheds- og vidensområde?
- Hvilket ordforråd knytter sig særligt til det faglige indhold, der arbejdes med i forløbet, og hvordan gøres det tydeligt for eleverne, herunder hvordan tydeliggøres det for eleverne, hvad de skal lære?

5 Almene temaer

5.1 Åben skole

Den åbne skole er en god mulighed for at give eleverne en idé om, hvad de kan bruge fransk til. Elevernes egen verden kan i endnu højere grad integreres i undervisningen, og man kan som lærer fremme elevernes læring ved, at der hægtes flere sanser og flere oplevelser på fagligheden. Eleverne møder variation og præsenteres for mange forskellige måder at lære på, så de får mulighed for at arbejde med et bredere udsnit af deres evner og interesser. Aktiviteter i regi af den åbne skole kan tage mange former:

- I lokalområdet: Man kan planlægge udflugter til byen, hvis der er en film på fransk, bestille en fransktalende guide til at fortælle om fransk kunst på et museum, samarbejde med et teater eller med musikskolen.
- Gennem it og de sociale medier: Man kan formidle lokale forhold i en film til jævnaldrende i andre lande eller udarbejde en turistbrochure til det lokale turistbureau. Man kan lave et samarbejde via e-Twinning-portalen.
- Med gæster i klassen: Man kan fx invitere en fransktalende forælder, der kan fortælle om sit hjemlands kultur og samfundsforhold, eller en fransk kok, der laver mad sammen med eleverne. Når man inddrager eksterne samarbejdspartnere i undervisningen, er det vigtigt at overveje, hvordan man sikrer et læringsudbytte. Man skal reflektere over, hvilke mål der tilgodeses gennem det tværfaglige arbejde, og hvilke færdigheds- og vidensområder det vil være velbegrundet og oplagt at bruge.

5.2 Brobygning

Målsætningerne i læreplanerne for fransk i ungdomsuddannelserne ligger i forlængelse af folkeskolens Fælles Mål, idet der er fokus på kommunikation og kultur i uddannelsesforløb i fx stx-regi. I de gymnasiale uddannelser er opmærksomheden dog i stigende grad rettet mod sprogligt fokus. Der opfordres til samarbejde med erhvervsskoler og de gymnasiale uddannelser for at sikre kontinuitet i undervisningens form, indhold og sproglige progression. Det samarbejde kan udmøntes i gensidige besøg af lærere eller i arbejdet med fælles projekter. Også teamsamarbejde med andre sprogkolleger og danskkolleger på egen skole kan være givtige i udvikling af fx en fælles forståelse af sprogligt fokus.

5.3 Bevægelse

Det er vigtigt og dejligt at røre sig, også i franskundervisningen. Man kommer til at grine, og så er det ovenikøbet en effektiv måde at lære på. Sprog læres med alle sanser, og det går allerbedst ved at aktivere så mange sanser som muligt. Men det er især kroppen, der er god til at huske. Derfor er det en god idé at kombinere sproglæring med bevægelse. Hvis man fx arbejder med at tilegne sig ordforråd til temaet "La nourriture", kan man lege frugtsalat, bare med ord der har relevans for læringen i forbindelse med temaet om mad. Denne leg kan varieres, alt efter hvilket emne man arbejder med. Men det kan også være en motiverende faktor at kombinere sprogarbejdet med bevægelse. Under repetition af et ordforråd kan man lege ordstafet og lignende. Man kan "løbe efter tal" i skolegården: Print tallene ud i stort format. Sæt dem op med "elefantsnot" i hele skolegården. Læreren siger et tal, og alle elever løber hen til netop dette tal. Sidste mand er ude og må stå og øve sig på tallene til næste runde. Sig et nyt tal, eleverne løber, sidste mand går ud osv. Bliv ved, til der er en vinder. Legen kan også varieres med fx farver. Når elever bliver præsenteret for forskellige udtryksformer, kan de udvikle deres fantasi til selv at benytte sig af varierede udtryksmidler.

6 Tværgående emner og problemstillinger

6.1 Tværfaglighed

Emner og indhold af kulturel, samfundsmæssig og international art kan ofte danne grundlag for et samarbejde med andre fag, som fx historie og geografi, billedkunst og musik, engelsk og dansk, men faget fransk vil kunne indgå i et samarbejde med hele folkeskolens fagrække. Dette samarbejde vil fx kunne organiseres i form af projekt- eller emneuger, der griber ind over mange fagområder, eller i form af temadage, hvor forskellige fag arbejder sammen om et tema, der bearbejdes ud fra forskellige perspektiver. Der kan arbejdes med CLIL-forløb (omtales i kapitel 3).

Derudover vil sproglig tværfaglighed være en mulighed, hvor sprog fx sammenlignes og betragtes med metasproglige briller for fx at udlede ligheder og forskelle, der munder ud i en større sproglig forståelse. Dette gælder selvfølgelig primært sprogene fransk og dansk i undervisningen, men det kan ofte give god mening at inddrage alle klassens sprog og at undersøge fx ordstilling og bøjningsformer i de forskellige sprog, eleverne kan. Et andet område, der er oplagt, ville være at sammenligne ord og ordforrådet generelt på dansk og fransk. Opdagelsen af sprogenes tætte beslægtethed vil kunne motivere eleverne til at turde at give sig i kast med at kommunikere på fransk.

6.2 Internationalt samarbejde

Den verden, eleverne allerede møder uden for skolen gennem medier, internet og personlige kontakter, bringes ind i franskundervisningen. Eleverne bør have mulighed for at få interkulturelle oplevelser i anvendelsen af deres fransksprogede kompetencer. It vil ofte være det redskab, som benyttes til det internationale samarbejde. Der findes tilrettelagte samarbejdsprogrammer, som fx e-Twinning, hvor lærere i fællesskab arrangerer fælles projekter.

7 Tværgående temaer

7.1 It og medier

I samarbejde med de andre fag arbejdes der i fransk med at udvikle elevernes it- og mediekompetence. "It- og mediekompetencer handler blandt andet om at kunne kommunikere gennem medierne ved at finde og dele information digitalt, skabe indhold og deltage i sociale processer via it og medier" (It og medier – vejledning). Derfra defineres de fire elevpositioner:

Eleven som kritisk undersøger

Overordnet søger elever to typer information i faget fransk: information om indhold og information om sprog. De søger fx efter indhold på nettet for at udfylde et id-kort om en kendt frankofon sanger eller bruger fx ordbogen til at finde ord og udtryk for at kunne præsentere en sanger på fransk.

At søge indhold på fransk kan være svært, selv efter fem års fransk. Denne søgning kan derfor stilladseres af læreren, fx ved at give direkte links til letlæselige hjemmesider med informationen eller konkrete søgeord, som kan indtastes i en søgemaskine. En anden mulighed er at lade eleverne selvstændigt søge på dansk eller et andet sprog og hjælpe dem med at få informationen på fransk, eller omvendt vise dem, hvordan de kan sikre sig, at de forstår indholdet fx ved brug af ordbogsopslag eller eventuelt maskinoversættelse på de indholdssider, som eleverne får information fra.

At bruge en ordbog korrekt er noget, der skal læres og øves, fx ved at læreren modellerer for elever, hvordan hun/han selv ville gøre, eller ved konkrete aktiviteter med ordbogsopslag som fokus.

Det kan være en god idé at tale i fagteamet og mere generelt med sprogkolleger om deres holdning til og anvendelse af maskinoversættelse. Særligt fordi kompetencemålene skal mestres uden brug maskinoversættelse, og fordi det ikke er tilladt at benytte maskinoversættelse ved prøverne.

Eleven som analyserende modtager

Kommunikation finder altid sted i en kontekst. Der er både en modtager og en afsender, som er med til at definere sproget og udtryksformen. En afsender har generelt en intention med de tekster han/hun producerer. Det er derfor oplagt i franskundervisningen at gøre eleverne opmærksomme på de forskellige teksttyper, som bruges i undervisningen, med fokus på indhold og hensigt. I produktion af tekster (i form af skriftlige produkter, film, samtaler, præsentationer m.m.) er det også en stor hjælp for eleverne at vide, hvem deres tekst skrives til og hvorfor.

Det kan være en god idé at tale i fagteamet og mere generelt med sprogkollegaer om, hvad forstår vi ved "at analysere og vurdere en produktion" i fremmedsprog med fokus på afsender- og modtagerforhold.

Eleven som målrettet og kreativ producent

Eleverne har brug for at kunne udvælge hensigtsmæssige medier og udtryk, der er afpasset formålet og modtagerforholdene. De bør både kunne vælge det format, der bedst understøtter produktionen mht. målgruppe og intention (fx lave en hjemmeside, hvor man

præsenterer sin skole til en kontaktklasse) og kunne bruge det program, der understøtter formatet (fx ved at lave en hjemmeside frem for en blog, at kende til programmer, hvor man kan lave en hjemmeside, og selv kunne lave en hjemmeside med det valgte program).

Det kan være en god idé at tale i fagteamet og mere generelt med sprogkollegaer om, hvilke it-programmer der er mest oplagte at bruge i fremmedsprogsundervisningen, og hvordan de introduceres for eleverne.

Eleven som ansvarlig deltager

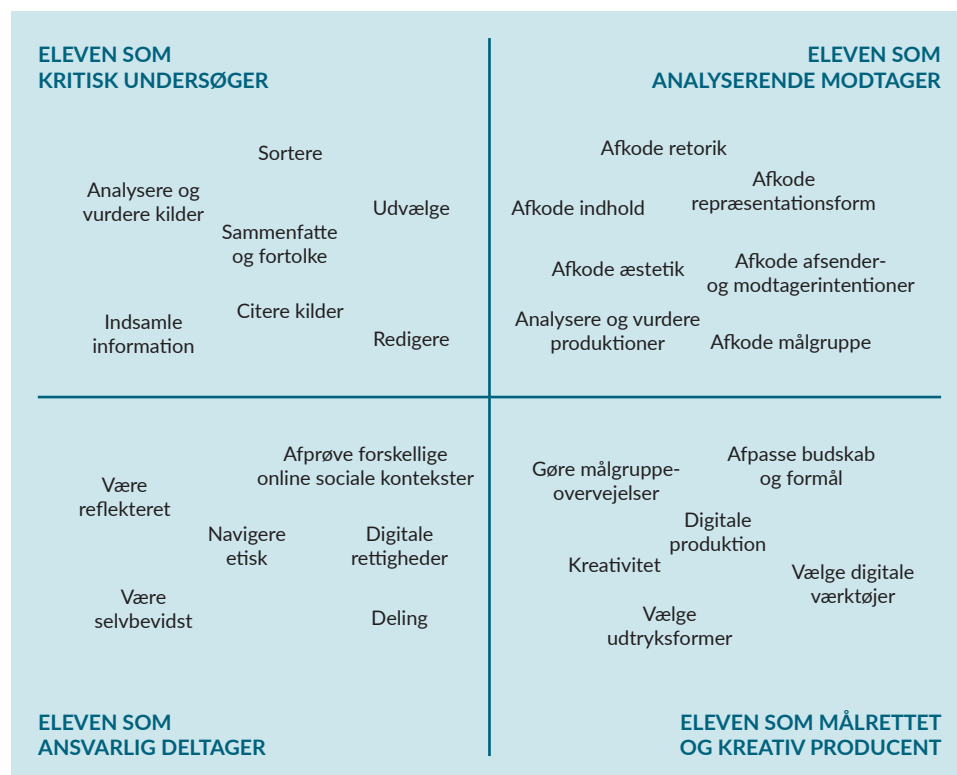
Eleverne har brug for at kunne agere ansvarligt i online kontekster. Det gælder tonen og sproget, der bliver brugt i kontakt med andre mennesker på skolen eller ved digitale eller reelle udvekslinger (fx breve eller skolebesøg), men også i de materialer, der bliver delt eller genbrugt i undervisningssammenhængen.

Ved digitale produktioner, der lægges på nettet, er det oplagt at minde eleverne om regler for brug af billeder af dem selv og andre samt personfølsomme oplysninger om dem selv eller klassekammerater, regler om genbrug af billeder eller tekster til egne produktioner, samt hvordan man laver kildehenvisninger.

Det kan være en god idé at tale i fagteamet og mere generelt med sprogkollegaer om de retningslinjer om brug af billeder fra nettet, som gives på tværs af fagene.

Det følgende skema kan hjælpe med at danne et overblik over det, eleverne skal kunne gøre mht. it og medier. I fransk vil det ikke være alle de færdigheder, der vil kunne anvendes, men mange kan inddrages på forskellige niveauer.

Figur 2: Oversigt over de fire elevpositioner

7.2 Innovation og entreprenørskab

De innovative processer kan betragtes som en holdning til undervisningen, der tilgodeser det hele, skabende menneske, og som involverer alle sanser og giver plads til individuelle tilegnelsesstrategier. Franskundervisningen kan således støtte op om de tanker og visioner, der ligger i entreprenørskabsbegrebet og dets fire dimensioner: Handling, kreativitet, omverdensforståelse og personlig indstilling.

Handling forstås som elevernes evne til at kommunikere mundtligt og producere en enkel skriftlig kommunikation. Eleverne lærer at variere og tilpasse deres kommunikation strategisk såvel mundtligt som skriftligt og digitalt alt efter målgruppe og situation.

Kreativitet forstås som elevernes evne til at udfolde fantasi og idéer igennem leg, skabende aktiviteter og kunstneriske udtryk. Eleverne udtrykker fantasi, reorganiserer deres faglige viden på nye måder og finder alternative veje og løsninger ved hjælp af begrænsede ressourcer, når de møder forhindringer.

Omverdensforståelse forstås som elevernes evne til at kunne observere og reflektere over forskellige fransksprogede kulturelle skikke og traditioner. Eleverne opmuntres til at bruge deres viden om fransk uden for skolen.

Personlig indstilling forstås som elevernes evne til at vise grundlæggende selvtillid og tro på, at de kan klare de stillede opgaver. Dette område omhandler også evnen til at acceptere usikkerhed og til at turde fejle.

8 Tilpasning af undervisningen til elevernes forudsætninger

8.1 Elevforudsætninger

I planlægning, gennemførelse og evaluering af ethvert undervisningsforløb er det en klar forudsætning, at faglæreren tilpasser sin undervisning til elevgruppens forskellighed. Man indtænker variabler som temaets indhold, metoder, materialer samt organisering sammen med elevernes forudsætninger, deres potentialer, behov og interesser. Der er altid tale om fælles mål for alle elever uanset etnicitet, social baggrund, køn osv.. Disse mål søger læreren at opfylde ved netop at anvende forskellige undervisnings- og arbejdsformer, der passer til klassens forskellighed. Klasseledelse i franskfaget indtænker altid elevernes sproglige og kulturelle forudsætninger og potentialer i planlægningen af emner, der inddrager elevernes interesser, viden, nysgerrighed og holdninger. Emnerne bør naturligvis også altid tage hensyn til elevernes alder, til de givne rammer som lokale, materiale, teknologisk udstyr (fx interaktive tavler, tablets, computere osv..) og selvfølgelig også til det antal elever, der er i klassen.

8.2 Undervisningsdifferentiering og inkluderende læringsmiljøer

Undervisningsdifferentiering er et princip for tilrettelæggelse og gennemførelse af undervisningen i en klasse eller gruppe, hvor den enkelte elev tilgodeses, samtidig med at fællesskabets muligheder bevares. Differentiering handler om at have passende forventninger til alle elever og om at få differentieringen til at fungere, så alle elever føler, at de er en del af det faglige fællesskab i relation til de emner og temaer, som alle elever arbejder med. Det er fra begyndelsen afgørende, at undervisningsmiljøet i franskfaget er præget af trykthed og indbyrdes accept af hinandens forskellige forudsætninger, herunder sociale, kulturelle og etniske baggrunde. Den faglige og sociale inklusion kan først lykkes, når der i undervisningen bliver skabt en naturlig respekt for individuelle både faglige og sociale forskelle, således at eleven oplever sig som en værdifuld bidrager til de opgaver, der stilles i undervisningen og til fællesskabet i klassen. For elever med dysleksi (ordblindhed) er det bl.a. vigtigt at anvende undervisningsmaterialer, der altid understøttes af lyd samt it-hjælpemidler til oplæsning, stavekontrol samt talegenkendelse. Det er også vigtigt, hvilket gælder for alle elever, at eleverne skriver med blyant og tegner samt bruger masser af bevægelse til at supplere læringen. Læreren kan med tiden differentiere bl.a. i kravene til udtale, til længden af dialoger, en stadig mere sikker forståelse af tekster samt til elevens viden om kultur- og samfundsforhold. Derudover kan der differentieres i forhold til kravene til en større helhedsforståelse af det franske sprogs betydning i verden. Som fransklærer forventes det ikke, at man er specialist i specialundervisning, men det er vigtigt at kende til de redskaber, som eleverne har til rådighed og skal lære at bruge. Teamsamarbejde mellem lærere vedrørende klasser og elever med særlige behov i undervisningen er af stor betydning i relation til at videregive vigtige informationer om fx en elev med dysleksi til fransklæreren.

Vellykket differentiering og inklusion er afhængig af et godt læringsmiljø, hvor elever kan beskæftige sig med ting, de efterhånden lærer at mestre, og kan samarbejde med både kammerater og lærer. Læringsmiljøet skal være godt både psykisk og fysisk. Psykisk skal det være et trygt sted for eleverne, hvor man tør vise, hvad man ikke kan, tør begå fejl og øve sig, og hvor alle hjælper alle. Læreren er coach, procesleder og sparringspartner, som giver eleverne tro på egen formåen gennem mange succesoplevelser for alle elever.

Det fysiske miljø kan indrettes på en måde, så den varierede undervisning med bevægelse og brug af sanserne kan finde sted, fx med masser af gulvplads, møbler, der hurtigt kan flyttes, plancher og opslag med billeder, fraser og strategier, gode udstillinger af relevante elevprodukter, en hylde med frilæsningsbøger og spil, farver, lim og sakse, computer eller tablet med gode hjemmesider. Også franskundervisningen kan have gavn af gode faglokaler, som både giver faglig mening for alle elever, med plancher med ord til repetition og gentagelse, og som samtidig giver mulighed for at arbejde med den æstetiske sans ved, at elevernes produkter hænges op på væggene til gensidig anerkendelse og personlig stolthed.

9 Referencer

Byram, M. (1997). *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Clevedon: Multilingual Matters.

Gregersen, A. S. (2019). Den kulturelle dimension i sprogfagene – kulturundervisning i et transnationalt perspektiv. I Gregersen, A. S. (red.), *Sprogfag i forandring – pædagogik og praksis*. Frederiksberg: Samfundslitteratur: 55-85.

Stæhr, L. S. (2019). Ordforrådstilegnelse – fundamentet for kommunikativ kompetence. I Gregersen, A. S. (red.), *Sprogfag i forandring – pædagogik og praksis*. Frederiksberg: Samfundslitteratur: 169-200.

Svarstad, L. (2018). En Cultural Studies-tilgang til kulturmøder og interkulturalitet. I Daryai-Hansen, P., Gregersen, A. S., Jacobsen, S. K., Holst-Pedersen, J. V., Svarstad, L. S. og Watson, C. (red.), *Fremmedsprogsdidaktik*. København: Hans Reitzels Forlag: 45-63.

Von Holst-Pedersen, J. (2018). Chunks – et stillads for sproglig udvikling. I Daryai-Hansen, P., Gregersen, A. S., Jacobsen, S. K., Holst-Pedersen, J. V., Svarstad, L. S. og Watson, C. (red.), *Fremmedsprogsdidaktik*. København: Hans Reitzels Forlag: 83-100.

<https://emu.dk/grundskole/nyt-inspirationsmateriale-om-ordblindhed>, hentet d. 12.04.2019.

<https://www.emu.dk/grundskole/fransk/tidligere-sprogstart>, hentet d. 12.04. 2019.

<http://laeremiddel.dk/>, hentet d. 12.04. 2019.

Oversigt over de fire elevpositioner i it. Model udarbejdet af Torben Larsen, Station Next. <http://smaap.dk/media/142124/Elevpositioner.jpg?height=545>, hentet marts 2019.

Fransk - Undervisningsvejledning

2019

2. udgave

Design: BGRAPHIC

Denne publikation kan ikke bestilles.
Der henvises til webudgaven.

Publikationen kan hentes på:

www.emu.dk

Børne- og Undervisningsministeriet
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

